

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และขอเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ในวิชาชีพครูของอาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ว่ามีการรับรู้ในด้านความเป็น "อาจารย์" ความเป็น "นักวิชาชีพ" และความเป็น "อาจารย์วิชาชีพ" มากน้อยเพียงใด ภายในคณะของตนเอง ตลอดจนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการรับรู้กับ ตัวแปรลักษณะส่วนตัว และตัวแปรลักษณะอาชีพ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์แพทย์ และอาจารย์วิศวกรรม จำนวน 87 และ 55 คน ซึ่งสุ่มมาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) จากประชากรอาจารย์แพทย์ในคณะแพทยศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 305 คน และ 174 คน ตามลำดับ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบวัดการรับรู้ในวิชาชีพครูที่สร้างขึ้น 2 ฉบับ คือ ฉบับของอาจารย์แพทย์ และฉบับของอาจารย์วิศวกรรม แบบวัดนี้ใช้วัดข้อมูล ใน 3 ลักษณะ คือ ลักษณะการรับรู้ในวิชาชีพครู ลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่ามัธยฐานและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ คะแนนการรับรู้ในแต่ละด้านของอาจารย์แต่ละคณะ เปรียบเทียบความแตกต่างของ คะแนนการรับรู้แต่ละด้านของอาจารย์ภายในคณะเดียวกัน โดยใช้แบบสอบทีประเภทที่ใช้ กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน โดยควบคุมให้อัตราความคลาดเคลื่อนประเภท ที่ 1 ของแต่ละคณะให้อยู่ในระดับ .05 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การรับรู้ในวิชาชีพครู กับตัวแปรลักษณะส่วนตัว และตัวแปรลักษณะอาชีพ โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน เป็นสถิติที่ใช้อธิบายถึงระดับของความสัมพันธ์

๖ ๖
ขอคนพบ

1. กลุ่มอาจารย์แพทย์มีการรับรู้ตนในด้านความเป็น "อาจารย์" ความเป็น "แพทย์" และความเป็น "อาจารย์แพทย์" ไม่แตกต่างกันที่ระดับความ มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. กลุ่มอาจารย์วิศวกรรมมีการรับรู้ตนในด้านความเป็น "อาจารย์" มากกว่าความเป็น "วิศวกร" และความเป็น "อาจารย์วิศวกรรม" ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนการรับรู้ตนในด้านความเป็น "วิศวกร" ไม่แตกต่างกับความ เป็น "อาจารย์วิศวกรรม" ที่ระดับความมีนัยสำคัญ .05

3. ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในวิชาชีพด้าน ความเป็น "อาจารย์" ความเป็น "แพทย์" และความเป็น "อาจารย์แพทย์" กับ ลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพของอาจารย์แพทย์

ก. ไม่พบว่ากรรับรู้ในวิชาชีพด้านความเป็น "อาจารย์" มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัวด้านใด แต่มีความสัมพันธ์กับลักษณะอาชีพด้านความ มีรสนิยมผู้ชายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข. พบว่าการรับรู้ในวิชาชีพด้านความเป็น "แพทย์" มีความสัมพันธ์ กับลักษณะส่วนตัว คือ อายุราชการ และมีความสัมพันธ์กับลักษณะอาชีพด้านการควบคุม ตน การสมาคม และความมั่นคงทางอารมณ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ค. ไม่พบว่ากรรับรู้ในวิชาชีพด้านความเป็น "อาจารย์แพทย์" มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพด้านใดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

4. ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในวิชาชีพด้านความ เป็น "อาจารย์" ความเป็น "วิศวกร" และความเป็น "อาจารย์วิศวกรรม" กับ ลักษณะส่วนตัวและลักษณะอาชีพของอาจารย์วิศวกรรม

ก. พบว่าการรับรู้ในวิชาชีพด้านความเป็น "อาจารย์" มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว คือ ลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับนิสิต แต่ไม่พบว่ามี ความสัมพันธ์กับลักษณะอาชีพด้านใดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ข. ไม่พบว่าการรับรู้ในวิชาชีพด้านความเป็น "วิศวกร" มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัวด้านใด แต่มีความสัมพันธ์กับลักษณะอาชีพด้านความมั่นคงทาง อารมณ์ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ค. ไม่พบว่าการรับรู้ในวิชาชีพครูด้านความเป็น "อาจารย์วิศวะ- กรรม" มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพด้านใดที่ระดับนัยสำคัญ ทางสถิติ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากสมมติฐานที่ว่า อาจารย์แพทย์มีการรับรู้ตนเองในด้านความเป็น "อาจารย์" ความเป็นแพทย์และความเป็น "อาจารย์แพทย์" มากน้อยต่างกัน นั้น ปรากฏว่าไม่ตรงกับผลการวิจัยที่พบว่า อาจารย์แพทย์มีการรับรู้ตนเองใน 3 ด้านนี้ไม่แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 น่าจะเป็นเพราะสภาพความเป็นจริงที่แวดล้อมอาจารย์แพทย์อยู่ มีอิทธิพลต่อการรับรู้ สภาพความเป็นจริง ดังกล่าวคือ การที่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะเป็นทั้ง โรงเรียนแพทย์ และโรงพยาบาลอยู่ในที่แห่งเดียวกัน แมว่าจะมิได้สังกัดหน่วยงานเดียวกันก็ตาม อาจารย์แพทย์รับรู้สภาพของคนล่วงหน้าก่อนที่จะเข้ารับราชการ แลว่าตนเองจะต้องทั้งสอนและรักษาพยาบาลผู้ป่วย ในสภาพการณ์เช่นนี้ อาจารย์- แพทย์จะได้รับทั้งผลประโยชน์ ความก้าวหน้าในความรู้ที่ตนเรียนมา อีกทั้งความรู้ และทักษะที่จะนำไปสอน ซึ่งได้จากการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ก็จะหาได้จากที่แห่งเดียวกันอีกด้วย จึงทำให้อาจารย์แพทย์รับรู้สภาพความเป็นจริง ซึ่งเรียกว่าสิ่งแวดล้อม

เพียงอย่างเดียวหนึ่ง จนทำให้หน้าที่อีกด้านหนึ่งบกพร่องไป แต่ผลจากการวิจัยนี้พบว่า อาจารย์แพทย์มีการรับรู้ในวิชาชีพด้านความเป็น "อาจารย์" มากกว่าความเป็น "แพทย์" และความเป็น "อาจารย์แพทย์" จึงน่าจะเป็นข้อคิดได้ว่า อาจารย์แพทย์ น่าจะมีได้เป็นสาเหตุสำคัญในการเกิดความบกพร่องในวงการศึกษามедицина. ดังคำกล่าวของอาจารย์ 2 ท่านนี้

2. จากสมมติฐานที่ว่า อาจารย์วิศวกรรมมีการรับรู้ตนเองในด้านความเป็น "อาจารย์" ความเป็น "วิศวกร" และความเป็น "อาจารย์วิศวกรรม" มากน้อยต่างกันนั้น ปรากฏว่า จากข้อค้นพบข้อที่ 2 อาจารย์วิศวกรรมมีการรับรู้ตนในด้านความเป็น "อาจารย์" มากกว่าความเป็น "วิศวกร" และความเป็น "อาจารย์วิศวกรรม" อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แต่ความเป็น "วิศวกร" และความเป็น "อาจารย์วิศวกรรม" พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งพบว่าไม่ตรงกับคำกล่าวของ ปรีดา วิบูลสวัสดิ์¹ ที่ว่า "การสอนวิศวกรรมให้ได้ผลดีนั้น ครูวิศวกรรมจะต้องมีทั้งลักษณะของความเป็นครู และวิศวกรอยู่รวมกัน" นั่นคือ อาจารย์วิศวกรรมควรจะมีการรับรู้ตนในด้านความเป็น "อาจารย์วิศวกรรม" มากกว่าหรือเท่า ๆ กับความเป็น "อาจารย์" หรือความเป็น "วิศวกร" เพียงด้านใดด้านหนึ่ง นอกจากนี้ ปรีดา วิบูลสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงการเลือกประกอบอาชีพของวิศวกรที่มีความสามารถ ซึ่งส่วนใหญ่เลือกที่จะทำงานกับโรงงานอุตสาหกรรมนั้นอาจเนื่องจากผลประโยชน์รายได้เป็นประการสำคัญ ดังนั้น การที่วิศวกรส่วนหนึ่งซึ่งมีความรู้ความสามารถสูงเช่นเดียวกัน เลือกประกอบอาชีพการสอนในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีรายได้ตามอัตราค่าแห่งราชการเท่านั้น น่าจะเป็นเพราะวิศวกรเหล่านั้นมีใจรักในความเป็นครูอย่างแท้จริง และนับเป็นข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกับข้อค้นพบดังกล่าวด้วย

¹ ปรีดา วิบูลสวัสดิ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 18

ส่วนการที่อาจารย์วิศวกรมีรับรู้ในด้านความเป็น "วิศวกร" มากเท่า ๆ กับความเป็น "อาจารย์วิศวกร" นั้น อธิบายได้ในแง่ของประสบการณ์เดิมของอาจารย์วิศวกร ได้แก่ สังคมเก่านั้นตั้งแต่เขายังเป็นนิสิตวิศวกร คือ สังคมของความเป็นวิศวกร อาจารย์วิศวกรจึงรับรู้สภาพของตนเช่นกันว่า ตนนั้นคือวิศวกรคนหนึ่ง ดังนั้น การรับรู้ในวิชาชีพด้านความเป็น "วิศวกร" กับ "อาจารย์วิศวกร" จึงไม่แตกต่างกัน ขอคนพบนีตรงกับนิยามของการรับรู้ว่าการรับรู้เป็นการแปลหรือตีความแห่งการสัมผัสที่ได้รับออกมาเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความหมายโดยอาศัยประสบการณ์

3. ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในวิชาชีพของอาจารย์แพทย์ในด้านความเป็น "อาจารย์" ความเป็น "แพทย์" และความเป็น "อาจารย์แพทย์" เมื่อพิจารณาจากสมมติฐานที่ว่า การรับรู้ในวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพ ปรากฏว่า ขอคนพบส่วนใหญ่ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นัก เพราะมีลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพเพียงไม่กี่ด้านที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ดังกล่าว และการรับรู้ในบางด้านพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว หรือ ลักษณะอาชีพด้านใดเลย

ก. การรับรู้ในด้านความเป็น "อาจารย์" ของอาจารย์แพทย์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะอาชีพด้านความมีรสนิยมนูชาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ในลักษณะที่ว่า อาจารย์แพทย์ที่คิดว่าบุคคลในอาชีพเดียวกับตนมีลักษณะอาชีพด้านความมีรสนิยมนูชายสูง ส่วนใหญ่จะมีการรับรู้ในด้านความเป็น "อาจารย์" สูงด้วย ลักษณะอาชีพด้านความมีรสนิยมนูชายนี้เป็นลักษณะที่จะแสดงความสนใจต่าง ๆ อย่าง นูชาย ความสนใจที่จะแสดงนี้ แสดงในแง่ของความตื่นเต้น ความกลัว ความเห็นอกเห็นใจ นอกจากนี้ยังมีลักษณะเป็นคนไม่จุกจิกจู้จี้ มีความกล้าหาญ ใจคอหนักแน่น ไม่เป็นคนหูเบา

ข. การรับรู้ในค่านความเป็น "แพทย์" ของอาจารย์แพทย์ มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว คือ อายุราชการ และมีความสัมพันธ์กับลักษณะอาชีพ คำนการควบคุมตน การสมาคม และความมั่นคงทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ นัยสำคัญ .05 ในลักษณะที่ว่า อาจารย์แพทย์ที่มีอายุราชการมาก มีความคิดว่า บุคคลในอาชีพเดียวกับตนควรจะมีลักษณะในด้านการควบคุมตน การสมาคม และ ความมั่นคงทางอารมณ์สูง ส่วนใหญ่จะมีการรับรู้ในค่านความเป็น "แพทย์" สูงกว่า

ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ค่านความเป็น "แพทย์" กับ อายุราชการ อธิบายได้ในแง่ของ "การแลกเปลี่ยนในสังคม" (Social Exchange) ทฤษฎีพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนในสังคม" (Social Exchange) กล่าวว่า ¹ "บุคคลจะเข้าไปในสังคมใหม่ เพราะเขาหวังว่าจะได้รับสิ่งตอบแทนจากสังคมนั้น และเขาจะยังคงอยู่ในสังคมเก่าเพราะเขาว่า สังคมเก่ายังให้สิ่งตอบแทนต่อเขาอยู่ เราจะเรียกได้ว่าการตอบแทนเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อมีการไต่ผลประโยชน์จากสิ่งนั้น โดยปกติแล้วจะมีทางเลือกอยู่ หลายทาง ทำให้เขาต้องตัดสินใจว่า ทางไหนจะให้ประโยชน์กับเขาได้มากที่สุด"

ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ค่านความเป็น "แพทย์" กับการควบคุมตน การสมาคม และความมั่นคงทางอารมณ์ อธิบายได้โดยผลจาก งานวิจัยของ ซิกเลอร์ ² และคำกล่าวของ ดร. ฮอดแลนด์ ³ และโสภา ชูพิกุลชัย ⁴ ซึ่งสรุปได้ว่า "ลักษณะของกลุ่มหรือลักษณะอาชีพ มีผลต่อการพิจารณา

¹ A Paul Hare, Ibid, p. 252-253.

² Daniel J Ziegler, Ibid, p. 133-136.

³ Jack L. Retting, Ibid, p. 7.

⁴ โสภา ชูพิกุลชัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

ตนเองของบุคคลในอาชีพนั้น ๆ " เมื่อพิจารณาถึงลักษณะอาชีพทั้ง 3 จะพบว่า สอดคล้องกับลักษณะของบุคคลในอาชีพแพทย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ลักษณะอาชีพ คำนวณความมั่นคงทางอารมณ์ เป็นลักษณะที่จำเป็นมากสำหรับแพทย์ อาจารย์แพทย์ ที่มีความคิดความบุคคลในอาชีพเดียวกับตนมีลักษณะความมั่นคงทางอารมณ์สูง จึง มีการรับรู้ในความเป็น "แพทย์" สูงตามไปด้วย

ค. การรับรู้ในวิชาชีพครูคำนวณความเป็น "อาจารย์แพทย์" ของ อาจารย์แพทย์ ซึ่งพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพด้าน ใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นอกจากตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้แล้วยังมีตัวแปร อื่น ๆ อีก ที่มีผลต่อการรับรู้ว่าเป็น "อาจารย์แพทย์" ได้เช่น ความถนัด ความ สนใจ ความเป็นที่ยอมรับในสังคมอาจารย์แพทย์ ไม่ว่าจะ เป็นเพื่อนร่วมงาน หรือ ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนนิสัยภายในคณะ

4. ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในวิชาชีพของ อาจารย์วิศกรกรรมในความเป็น "อาจารย์" ความเป็น "วิศกร" และความเป็น "อาจารย์วิศกรกรรม" เมื่อพิจารณาจากสมมติฐานที่ว่า การรับรู้ในวิชาชีพครู มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว และลักษณะอาชีพ ปรากฏว่า ขอคนพบส่วนใหญ่ ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ตั้งไว้นัก เพราะมีลักษณะส่วนตัวและลักษณะอาชีพ เพียงไม่กี่ด้านที่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ดังกล่าว และการรับรู้ในบางด้านพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัวหรือลักษณะอาชีพในด้านใดเลย

ก. การรับรู้ในความเป็น "อาจารย์" ของอาจารย์วิศกรกรรม มีความสัมพันธ์กับลักษณะงานที่เกี่ยวข้องกับนิสิต อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ใน ลักษณะที่ว่า อาจารย์วิศกรกรรมที่มีการทำงานเกี่ยวข้องกับนิสิตนอกเหนือจากการสอน เช่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา หรือเป็นอาจารย์ฝ่ายกิจกรรมนิสิต ส่วนใหญ่จะมีการรับรู้ ในความเป็น "อาจารย์" สูงไปค้วย ในเรื่องนี้อธิบายได้ค้วยค่ากล่าวของ

ซิลเลอร์¹ (R.C. Ziller) ซึ่งชี้ให้เห็นองค์ประกอบสำคัญในการรับรู้ตนเอง ในทางสังคม องค์ประกอบหนึ่งที่ควบคุมความสัมพันธ์ของบุคคล ดังนั้น อาจารย์วิศกรกรรม ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับนิสิต ย่อมมีโอกาสที่จะมีการรับรู้ในค่านความเป็นอาจารย์ได้สูงกว่า อาจารย์วิศกรกรรมที่มีไคทำงานเกี่ยวข้องกับนิสิตนอกเหนือจากการสอน

ข. การรับรู้ในค่านความเป็น "วิศกร" ของอาจารย์วิศกรกรรม มีความสัมพันธ์กับลักษณะอาชีพค่านความมั่นคงทางอารมณ์ในลักษณะที่ว่า อาจารย์วิศกรกรรมที่คิดว่าบุคคลในอาชีพเกี่ยวกับตนควรจะมีค่านความมั่นคงทางอารมณ์สูง ส่วนใหญ่ จะมีการรับรู้ในค่านความเป็น "วิศกร" สูงด้วย องค์ประกอบความมั่นคงทางอารมณ์ ไคแกนแนวโน้มที่จะแสดงอารมณ์ของตนอย่างคงเส้นคงวา ไม่มีลักษณะที่จะแสดงอารมณ์ เป็นคนร่าเริง และมองโลกในแง่ดี

ค. การรับรู้ในวิชาชีพครูค่านความเป็น "อาจารย์วิศกรกรรม" ของอาจารย์วิศกรกรรม ซึ่งพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะส่วนตัว และลักษณะ อาชีพค่านไค ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนอกจากตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้แล้วยังมีตัวแปรอื่น ๆ อีก ที่มีผลต่อการรับรู้ว่าเป็น "อาจารย์วิศกรกรรม" ได้เช่น ความถนัด ความสนใจ ความเป็นที่ยอมรับในสังคมอาจารย์วิศกรกรรมไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชา ตลอดจนนิสิตภายในคณะ

¹ A Paul Haré, Ibid, p. 120.

ข้อเสนอแนะ

1. น่าจะมีการสร้างแบบวัดการรับรู้ที่จะใช้วัดอาจารย์วิชาชีพในด้านอื่น ๆ อีก เช่น อาจารย์ในคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี เพื่อคว่ามีการรับรู้ว่าเป็นอาจารย์ เป็นนักธุรกิจ หรือเป็นทั้งอาจารย์ และนักธุรกิจ หรือใช้วัดอาจารย์ในคณะนิติศาสตร์ว่ามีการรับรู้เป็นอาจารย์ นักกฎหมาย หรือเป็นทั้งอาจารย์และนักกฎหมาย เป็นต้น
2. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเฉพาะคณาจารย์ในคณะแพทยศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ภายในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนั้น เพื่อให้การวิจัยได้กว้างขวางขึ้น ผู้ที่สนใจในค่านนี้ต่อไปจึงควรใช้กลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น โดยเก็บข้อมูลจากอาจารย์แพทย์ และอาจารย์วิศวกรรม ในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ด้วย
3. สำหรับแบบวัดการรับรู้ในวิชาชีพครูตอนที่ 2 ซึ่งเป็น Situational Test นั้น ผู้ที่สนใจอาจจะศึกษาเพียง 2 ลักษณะเท่านั้น คือ ความเป็น "อาจารย์" กับความเป็น "นักวิชาชีพ"
4. เกี่ยวกับการวัดการรับรู้ทางวิชาชีพนี้ นับว่าเป็นเรื่องที่ยังคงจะเป็นนามธรรม (Abstract) น่าจะมีวิธีการอื่น ๆ ที่จะสนับสนุนผลการวัดที่ได้ เช่น การใช้แบบสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล
5. น่าจะมีการศึกษาเปรียบเทียบผลที่ได้จากการให้อาจารย์วิชาชีพประเมินตนเองกับการประเมินโดยนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาว่าแตกต่างกันหรือไม่